

گفت‌وگو با جلال میرزایی

مبنای عملکرد ایران، رفتار عملی دولت ترامپ خواهد بود

اگر مذاکرات تهران – واشنگتن جدی‌تر شود، پرونده را از علی شمخانی خواهند گرفت

عبدالرحمن فتح‌اللهی، وندی شرمن، قائممقام پیشین وزارت خارجه آمریکا، در گفت‌وگویی به مسائل بین‌المللی پرداخت و درباره آینده مذاکرات احتمالی ایران و دولت جدید آمریکا تصریح کرد: «رئیس‌جمهور منتخب آمریکا (ترامپ) تأکید کرده که به دنبال مذاکره با ایران و رسیدن به توافقی بهتر است و من نمی‌توانم برای دیدن آن صبر کنم. دستیابی به چنین توافقی زمان و انرژی بسیاری نیاز دارد و اکنون فشار زیادی وجود دارد و مذاکرات احتمالی کنونی صرفاً درباره برنامه هسته‌ای ایران نخواهد بود، بلکه درباره نقش ایران در خاورمیانه، اقدامات آنها در سوریه، یمن، غزه، لبنان و دیگر نقاط منطقه و نیروهای نیابتی تهران را نیز شامل خواهد شد». به گفته شرمن، «مذاکره درباره همه این مسائل، پیچیده‌تر خواهد بود و زمانی که درباره همه این مسائل مذاکره می‌کنید، ایران می‌تواند بگوید خب پول کمتری به حزب‌الله خواهیم داد، اما آزادی عمل بیشتری برای برنامه هسته‌ای خود می‌خواهیم. پس این مذاکره بسیار پیچیده‌تر خواهد بود». به نوشته ایسنا، شرمن در ادامه با اشاره به مکانیسم ماشه اظهار کرد: «در برجام مکانیسمی به اسم مکانیسم ماشه قرار دارد که بر اساس آن، توافق در شورای امنیت سازمان ملل لغو و همه تحریم‌ها مجدداً علیه ایران اعمال خواهد شد. این مسئله می‌تواند

آیا دونالد ترامپ با تجربه‌ای که در دولت اولش دارد، مجدداً سیاست فشار حداکثری و به صفر رساندن فروش نفت ایران را احیا می‌کند یا برنامه دیگری دارد.

ک تصور شما چیست؟

من تصور می‌کنم هم تجربه دولت اول دونالد ترامپ و هم تحولات چند مدت اخیر نشان داده است اکنون ترامپ به فکر اولویت اصلی خود، یعنی جنگ اوکراین است و از طرف دیگر دونالد ترامپ همواره بر این راهبرد تأکید دارد که نباید هزینه‌ای از سوی آمریکا در سایر مناطق شکل بگیرد. به همین دلیل، ارزیابی من این است که دولت دوم دونالد ترامپ در مقایسه با دولت اول او قدری محتاط‌تر، عقلانی‌تر و هوشمندتر عمل خواهد کرد و به جای سیاست فشار حداکثری و به صفر رساندن فروش نفت ایران، یک فضای اولیه برای گفت‌وگو و مذاکره را شکل خواهند داد و اولویت را به این مسئله اختصاص می‌دهند.

ک تطبلتان قدری خوشبینانه نیست؟

گفته من به معنای آن نیست که لزوماً کمین فشار حداکثری و به صفر رساندن فروش نفت ایران از دستخور کار دونالد ترامپ خارج شده است یا گزینه جنگ و تنش نظامی وجود ندارد. در عالم سیاست هر چیزی امکان وقوع دارد. اما پذیریم که اولویت ترامپ پایان‌دادن به جنگ اوکراین، سروسامان‌دادن به وضعیت خاورمیانه بعد از هفتم اکتبر، تقابل با چین و مسائلی از این دست است. متأسفانه در یک اولویت‌بندی غلط، چنین به نظر می‌رسد که همه فکر و ذکر و برنامه‌های دونالد ترامپ فقط ایران است؛ در صورتی‌که چنین نیست.

ک کسی هم نگفته همه فکر و ذکر ترامپ، ایران است. اما زمانی که نوبت به حل‌وفصل پرونده ایران برسد، برخی معتقدند شرایط چندان مثبت نخواهد بود؛ کم‌اینکه شما هم ذیل گفته‌های خود قائل به تنش نظامی و جنگ هستید.

اشتباه نکنید. من در احتمالات معتقدم اگر کار به رویارویی نظامی بکشد، این اتفاق ضریک ضربه نظامی خواهد بود، نه جنگ ایران و آمریکا؛ یعنی دونالد ترامپ و حتی معاونش هم به دنبال جنگ فرسایشی با ایران نیستند. اما اگر شرایط به سمتی پیش برود که گزینه نظامی روی میز قرار بگیرد، ترامپ نهایتاً حمله یا ضربه نظامی را مدنظر قرار می‌دهد، نه جنگ طولانی و گسترده. کم‌اینکه ما ضربه نظامی در دولت اول ترامپ را هم شاهد بودیم و او با ترور سردار سلیمانی به دنبال ضربه نظامی بود، نه جنگ با ایران.

ک به‌تاژی علی شمخانی گفته که هنوز هم مسئول پرونده هسته‌ای است. به فرض صحت این امر، آیا ما شاهد موازی‌کاری در امر مذاکره هستیم و دراین‌صورت مذاکرات شمخانی در دولت دوم دونالد ترامپ چگونه پیش خواهد رفت؟

نکته شما درست است و اتفاقاً باید در اصل این بحث تشکیک کرد. ببینید، در برهه‌ای که شمخانی دبیر شورای عالی امنیت ملی در دولت شهید رئیسی بود، اتفاقاتی مانند احیای روابط با

ایران می‌تواند بگوید خوب، پول کمتری به حزب‌الله خواهیم داد، اما آزادی عمل بیشتری برای برنامه هسته‌ای خود می‌خواهیم. پس این مذاکره بسیار پیچیده‌تر خواهد بود». بنابراین باید پرسید که مذاکرات جامع احتمالی چگونه کلید می‌خورد؟

نکته بسیار مهمی را مطرح کردید و اتفاقاً در راستای آنچه وندی شرمن عنوان کرده است، من تصور این نیست که همه مسائل با همدیگر در یک پیچ‌یا بسته دیپلماتیک بررسی شود.

ک چرا؟

چون اساساً نمی‌توان همه چیز را با همدیگر قاطی کرد و گفت‌وگو را پیش برد. البته این به معنای آن نیست که گفت‌وگو بر سر همه چیز یا هیچ چیز کنار گذاشته می‌شود، بلکه معنایش این است که مذاکرات جامع، بله به بله و به شکل منفصل و در طول هم به نتیجه خواهد رسید. یعنی ابتدا به ساکن امکان دارد مذاکرات هسته‌ای و بعد مذاکرات موشکی، منطقه‌ای و دیگر مذاکرات انجام شود. اساساً از نظر علم سیاست خارجی امکان ندارد که بتوان چنین مذاکراتی را بر سر همه چیز در یک بسته مذاکراتی و به شکل هم‌زمان پیش برد.

ک البته برخی افراد از اساس معتقدند مذاکرات بر سر همه چیز یا هیچ چیز محلی از اعراب ندارد و اگر تهران به دنبال مذاکره‌ای با دولت دونالد ترامپ باشد، صرفاً بر سر مذاکرات هسته‌ای خواهد بود و تا زمانی که…

این ادعای رادیکال‌هاست. واقعیت‌های جاری در صحنه بین‌الملل چیز دیگری می‌گوید. شما در همین چند روز گذشته دیدید که برخی تدروها چه موضعی را در صداسیما یا در توینتر مطرح کردند. حتی مسئله نابودی کشور قطر را پیش کشیدند. اگر به گفته آنها باشد که اصلاً نباید مذاکره کرد و در وزارت امور خارجه را باید ببندیم. اما موضوع اینجاست که در بیش از یک سال اخیر، واقعیت‌های میدانی در خاورمیانه به شکل جدی به موضوع هسته‌ای گره خورده و از طرف دیگر، موضوع هسته‌ای ایران هم به شکل ناخواسته با جنگ اوکراین درهم‌تنیده شده است، پس مجموعه‌ای از اختلافات و چالش‌های اصلی ایران با غرب، هم در حوزه هسته‌ای، هم در حوزه موشکی و پهپادی و هم در حوزه نفوذ منطقه‌ای شکل گرفته و اتفاقاً من برخلاف برخی از تحلیلگران این تصور غلط را هم ندارم که ایران همه برگ‌های برنده خود را از دست داده است. ایران کم‌اکن حوزه نفوذ خود را دارد. توان موشکی و پهپادی او قدرت لازم را برای بالابردن توان چانه‌زنی دارد و از همه مهم‌تر تغییر دکترین هسته‌ای و خروج احتمالی از ان‌بی‌تی در واکنش به فعال‌شدن مکانیسم ماشه هم قطعاً می‌تواند محل اثر باشد. اما اینکه پذیریم غرب صرفاً به دنبال مذاکرات هسته‌ای با ایران است، این هم انطباقی با واقعیت ندارد. ضمناً دیگر برجام دوره روحانی هم محل بحث نیست، چون جنگ غزه و تحولات بعد از آن در لبنان، سقوط بشار در سوریه، تحولات عراق و یمن و همچنین جنگ اوکراین سبب شده است که طیفی از اختلافات گسترده ایران با غرب شکل بگیرد که باید تا قبل از مهر ۱۴۰۴ حل‌وفصل شوند.

ریمونداویل

RAYMOND WEIL

GENEVE

millesime
AUTOMATIC SMALL SECONDS

SARMAN Co.
شرکت سرمان
۰۲۱ ۲۲ ۶۱ ۳۷ ۵۲

GPHG
GRAND PRIX D'HORLOGERIE DE GENÈVE
2023
Challenge Watch Prize

